

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	19
---------------------	----

Część pierwsza **WIADOMOŚCI WSTĘPNE. NAUKA O USTAWIE KARNEJ**

Rozdział I. POJĘCIE I FUNKCJE PRAWA KARNEGO	23
1. Definicja prawa karnego	23
2. Funkcje prawa karnego	24
Literatura uzupełniająca	27

Rozdział II. PRAWO KARNE ORAZ JEGO MIEJSCE W SYSTEMIE NAUK	
PENALNYCH	28
1. Prawo karne materialne a inne skodyfikowane dyscypliny prawa karnego	28
2. Nauka prawa karnego a nauki z nią powiązane	29
3. Rozwój nauki prawa karnego — rys historyczny	31
Literatura uzupełniająca	33

Rozdział III. PODSTAWOWE ZASADY PRAWA KARNEGO	34
1. Uwagi wprowadzające	34
2. <i>Nullum crimen sine lege</i>	35
3. <i>Nullum crimen sine periculo sociali</i>	37
4. <i>Nullum crimen sine culpa</i>	38
5. <i>Nulla poena sine lege</i>	40
6. <i>Lex retro non agit</i>	40
7. Zasada humanitaryzmu	41
Literatura uzupełniająca	42

Rozdział IV. ŹRÓDŁA PRAWA KARNEGO	44
1. Uwagi wprowadzające	44
2. Konstytucja oraz akty prawa międzynarodowego jako źródła prawa karnego	45
3. Ustawa karna i jej struktura	47
4. Pozakodeksowe prawo karne	48
Literatura uzupełniająca	49

Rozdział V. STRUKTURA PRZEPISU (NORMY) PRAWA KARNEGO	50
1. Przepis a norma prawa karnego	50
2. Przepis typizujący czyn zabroniony i jego struktura	51
2.1. Uwagi wprowadzające	51
2.2. Rodzaje dyspozycji	52
2.3. Rodzaje sankcji	54
3. Normy sankcjonowane i sankcjonujące	56
4. Wykładnia przepisów prawa karnego	57
Literatura uzupełniająca	58
Rozdział VI. ZASADY OBOWIĄZYWANIA USTAWY KARNEJ	59
1. Obowiązywanie ustawy karnej w czasie	59
1.1. Temporalne granice obowiązywania ustawy	59
1.2. Czas popełnienia przestępstwa a zasada <i>lex retro non agit</i>	60
1.3. Kolizja ustaw w czasie	61
2. Obowiązywanie ustawy karnej w przestrzeni	64
2.1. Miejsce popełnienia czynu zabronionego	64
2.2. Obowiązywanie ustawy karnej za przestępstwa popełnione na terytorium Polski	65
2.3. Obowiązywanie polskiej ustawy karnej za przestępstwa popełnione za granicą	66
Literatura uzupełniająca	67

Część druga

NAUKA O PRZESTĘPSTWIE

Rozdział VII. POJĘCIE PRZESTĘPSTWA I JEGO STRUKTURA	71
1. Definicja przestępstwa	71
2. Przestępstwo jako czyn człowieka	72
3. Materialna cecha przestępstwa	76
4. Przestępstwo jako czyn zabroniony	78
5. Przestępstwo jako czyn zawiniony	79
Literatura uzupełniająca	81
Rozdział VIII. PRZEDMIOT PRAWNOKARNEJ OCHRONY	83
1. Pojęcie dobra prawnego	83
2. Ochrona dobra prawnego przed jego naruszeniem oraz narażeniem na niebezpieczeństwo	84
3. Społeczna szkodliwość jako cecha zachowań godzących w dobra chronione prawem	87
Literatura uzupełniająca	90
Rozdział IX. TYPIZACJA PRZESTĘPSTW ORAZ JEJ ELEMENTY	91
1. Podmiot przestępstwa	91
1.1. Uwagi wprowadzające	91
1.2. Wiek sprawcy jako przesłanka odpowiedzialności karnej	92
1.3. Podział przestępstw ze względu na podmiot	94
2. Znamiona strony przedmiotowej	96
2.1. Charakterystyka zachowania sprawcy	96
2.2. Okoliczności modalne typu czynu zabronionego	97
2.3. Skutek jako znamię strony przedmiotowej	97
2.4. Związek przyczynowy oraz koncepcje jego ujmowania w prawie karnym	99
2.5. Zaniechanie jako postać czynu zabronionego	103
2.6. Problematyka obiektywnego przypisania	105
3. Znamiona strony podmiotowej	109
3.1. Uwagi wprowadzające	109

3.2. Umysłność i nieumyślność czynu zabronionego	110
3.3. Umysłny czyn zabroniony	111
3.3.1. Zamiar bezpośredni (<i>dolus directus</i>)	112
3.3.2. Zamiar ewentualny (<i>dolus eventualis</i>)	114
3.4. Nieumyślny czyn zabroniony	116
3.4.1. Brak zamiaru	117
3.4.2. Niezachowanie wymaganej ostrożności	117
3.4.3. Związek między nieostrożnością a realizacją znamion typu	120
3.4.4. Przewidywalność popełnienia czynu zabronionego	121
3.5. Kombinacja strony podmiotowej	125
4. Podstawowe i zmodyfikowane typy przestępstw	126
4.1. Uwagi wprowadzające	126
4.2. Znamiona typu podstawowego	127
4.3. Znamiona tworzące typ zmodyfikowany	127
Literatura uzupełniająca	128

Rozdział X. BEZPRAWNOŚĆ CZYNU ORAZ OKOLICZNOŚCI JĄ WYLĄCZAJĄCE . . . 129

1. Pojęcie bezprawności	129
2. Okoliczności wyłączające bezprawność (kontratypy)	130
2.1. Uwagi wprowadzające	130
2.2. Obrona konieczna	133
2.2.1. Funkcja obrony koniecznej i jej struktura	133
2.2.2. Przekroczenie granic obrony koniecznej	138
2.3. Stan wyższej konieczności jako kontratyp	141
2.3.1. Dwie funkcje stanu wyższej konieczności	141
2.3.2. Kolizja dóbr oraz kryteria jej rozwiązywania	141
2.3.3. Niebezpieczeństwo grożące dobru prawnemu	143
2.3.4. Zasady poświęcania kolidującego dobra	144
2.4. Dozwolone ryzyko nowatorskie	145
2.4.1. Dawne i nowe ujęcie dozwolonego ryzyka nowatorskiego	145
2.4.2. Przeprowadzenie eksperymentu jako przesłanka dopuszczalności ryzyka	147
2.4.3. Eksperyment medyczny	149
2.5. Kontratypy części szczególnej kodeksu karnego	150
2.5.1. Dozwolona krytyka (art. 213 k.k.)	150
2.5.2. Niezawiadomienie o przestępstwie (art. 240 § 2 k.k.)	151
2.5.3. Odmowa wykonania rozkazu (art. 344 k.k.)	151
2.6. Kontratypy pozaustawowe	152
2.6.1. Zgoda pokrzywdzonego (dysponenta dobra prawnego)	152
2.6.2. Karcenie w celach wychowawczych	154
2.6.3. Dozwolone ryzyko sportowe	155
2.6.4. Dozwolony zabieg medyczny o charakterze nieleczniczym	156
Literatura uzupełniająca	158

Rozdział XI. WINA ORAZ OKOLICZNOŚCI JĄ WYLĄCZAJĄCE . . . 159

1. Teorie winy we współczesnej dogmatyce prawa karnego	159
1.1. Teorie psychologiczne	159
1.2. Teorie normatywne	161
1.3. W poszukiwaniu nowych teorii winy	162
2. Okoliczności wyłączające lub umniejszające winę	163
2.1. Uwagi wprowadzające	163
2.2. Stan wyższej konieczności wyłączający winę	164
2.3. Błąd sprawcy a wyłączenie winy	165
2.3.1. Istota błędu	165

2.3.2. Dwie postacie błędu co do ustawowych znamion oraz ich funkcje	167
2.3.3. Błąd co do ustawowych znamion a strona podmiotowa czynu zabronionego	168
2.3.4. Błąd co do znamion wyrażających klauzule normatywne	171
2.3.5. Błąd co do znamienia tworzącego typ zmodyfikowany	172
2.4. Błąd co do kontraktu	176
2.5. Błąd co do okoliczności wyłączającej winę	179
2.6. Błąd co do prawa	180
2.6.1. Błąd co do prawa a zasada <i>ignorantia iuris nocet</i>	180
2.6.2. Obiektywna i subiektywna rozpoznawalność bezprawności	180
2.6.3. Pierwotna oraz wtórna nieświadomość bezprawności	182
2.6.4. Usprawiedliwiona nieświadomość bezprawności	183
2.7. Niepoczytalność	184
2.7.1. Geneza niepoczytalności oraz jej konsekwencje	185
2.7.2. Ograniczona poczytalność	186
2.7.3. Wprawienie się w stan niepoczytalności a zasada winy	187
2.8. Nieletniość	188
Literatura uzupełniająca	190

Rozdział XII. ETAPY REALIZACJI PRZESTĘPSTWA (FORMY STADIALNE)

1. Uwagi wstępne	191
2. Dokonanie	192
3. Usiłowanie	192
3.1. Znamiona usiłowania i jego konsekwencje	192
3.2. Usiłowanie udolne i nieudolne	196
3.3. Usiłowanie ukończone i nieukończone	200
3.4. Usiłowanie a narażenie na niebezpieczeństwo	203
4. Przygotowanie	204
4.1. Istota oraz znamiona przygotowania	204
4.2. Przygotowanie a elementy przestępnego współdziałania	206
4.3. Karalność przygotowania	207
Literatura uzupełniająca	209

Rozdział XIII. FORMY WSPÓLDZIAŁANIA PRZESTĘPNEGO

1. Uwagi wprowadzające	211
2. Tak zwane sprawcze formy popełnienia czynu zabronionego	213
2.1. Sprawstwo	213
2.2. Współsprawstwo	214
2.3. Sprawstwo kierownicze	218
2.4. Sprawstwo polecające	219
3. Tak zwane niesprawcze formy popełnienia czynu zabronionego	219
3.1. Podżeganie	219
3.2. Pomocnictwo	223
3.3. Podżeganie i pomocnictwo a zagadnienia strony podmiotowej	225
4. Indywidualizacja odpowiedzialności osób uczestniczących w popełnieniu przestępstwa	227
4.1. Uwagi wprowadzające	227
4.2. Indywidualizacja odpowiedzialności a okoliczności osobiste	229
4.3. Współdziałanie przy przestępstwach indywidualnych	231
5. Czynny żal współdziałającego	233
Literatura uzupełniająca	235

Rozdział XIV. ZBIEG PRZEPISÓW USTAWY ORAZ ZBIEG PRZESTĘPSTW

1. Pojęcie jednoci i wieloci czynów	236
1.1. Ten sam czyn jako podstawa jednego przestępstwa	236

1.2. Kryteria jedności i wielości czynów	236
1.3. Jeden czyn a wielość zachowań — konstrukcja czynu ciągłego	237
1.3.1. Uwagi wprowadzające	237
1.3.2. Krótkie odstępy czasu	240
1.3.3. Powzięty z góry zamiar	242
1.3.4. Konsekwencje prawne konstrukcji czynu ciągłego	243
2. Zbieg przepisów oraz jego postacie	244
2.1. Uwagi wprowadzające	244
2.2. Rzeczywisty zbieg przepisów	245
2.2.1. Zbieg podlegający uwzględnieniu (zbieg właściwy)	245
2.2.2. Zbieg pomijalny (zbieg niewłaściwy)	246
2.3. Pozorny zbieg przepisów	248
3. Zbieg przestępstw oraz jego postacie	248
3.1. Właściwy zbieg przestępstw	249
3.1.1. Realny zbieg przestępstw	249
3.1.2. Ciąg przestępstw	250
3.2. Niewłaściwy zbieg przestępstw (tzw. zbieg pozorny)	252
Literatura uzupełniająca	253

Część trzecia

NAUKA O KARZE, ŚRODKACH KARNYCH I ZASADACH WYMIARU

Rozdział XV. POJĘCIE ORAZ CELE KARY KRYMINALNEJ	257
1. Pojęcie kary	257
2. Racjonalizacja i teorie kary	259
3. Cele i funkcje kary	263
Literatura uzupełniająca	266

Rozdział XVI. KARY	267
1. Ogólna charakterystyka katalogu kar	267
2. Kara grzywny	269
3. Kara ograniczenia wolności	274
4. Kara pozbawienia wolności	277
5. Kara 25 lat pozbawienia wolności	281
6. Kara dożywotniego pozbawienia wolności	282
Literatura uzupełniająca	284

Rozdział XVII. ŚRODKI KARNE	285
1. Uwagi ogólne	285
2. Pozbawienie praw publicznych	288
3. Zakaz zajmowania określonego stanowiska lub wykonywania określonego zawodu, lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej	289
4. Zakaz prowadzenia pojazdów	290
5. Przepadek	293
5.1. Przepadek przedmiotów	294
5.2. Przepadek korzyści majątkowej	297
6. Obowiązek naprawienia szkody	299
7. Nawiązka	301
8. Świadczenia pieniężne	303
9. Podanie wyroku do publicznej wiadomości	304
Literatura uzupełniająca	305

Rozdział XVIII. ŚRODKI ZWIĄZANE Z PODDANIEM SPRAWCY PRÓBIE	306
1. Pojęcie i systemy probacji	306
2. Warunkowe umorzenie postępowania	308
2.1. Uwagi wstępne	308
2.2. Przesłanki stosowania	309
2.3. Okres, obowiązki i skutki przebiegu próby	311
3. Warunkowe zawieszenie wykonania kary	313
3.1. Uwagi wstępne	313
3.2. Przesłanki stosowania	313
3.3. Okres próby i obowiązki okresu próby	315
3.4. Grzywna	317
3.5. Skutki przebiegu okresu próby	318
4. Warunkowe przedterminowe zwolnienie	319
4.1. Uwagi wstępne	319
4.2. Przesłanki stosowania	320
4.3. Okres próby, obowiązek okresu próby i skutki jej przebiegu	321
4.4. Skrócenie kary ograniczenia wolności i czasu trwania środków karnych	322
Literatura uzupełniająca	323

Rozdział XIX. WYMIAR KARY	325
1. Sądowy a ustawowy wymiar kary	325
2. Zasady wymiaru kary	326
2.1. Zasada względnej swobody sądu	326
2.2. Zasada humanitaryzmu i indywidualizacji kary	327
2.3. Zasada zaliczania rzeczywistego pozbawienia wolności na poczet orzeczonych kar	328
2.4. Zasada oznaczoności kar i środków karnych	328
3. Ogólne dyrektywy wymiaru kary	329
3.1. Uwagi wstępne	329
3.2. Dyrektywa stopnia winy	330
3.3. Dyrektywa stopnia społecznej szkodliwości czynu	331
3.4. Dyrektywa prewencji szczególnej	332
3.5. Dyrektywa pozytywnej prewencji ogólnej	333
3.6. Kwestia priorytetów dyrektyw	334
3.7. Okoliczności wpływające na wymiar kary i środka karnego	335
4. Dyrektywy szczególne	336
4.1. Dyrektywy wymiaru kary względem nieletnich i młodocianych	337
4.2. Dyrektywy dotyczące określonego rodzaju kar i środków karnych	338
4.3. Dyrektywy dotyczące czynów zabronionych o określonym ciężarze gatunkowym	339
Literatura uzupełniająca	339

Rozdział XX. NADZWYCZAJNE ZŁAGODZENIE I NADZWYCZAJNE ZAOSTRZENIE KARY	341
1. Nadzwyczajne złagodzenie kary	341
1.1. Uwagi wstępne	341
1.2. Fakultatywne nadzwyczajne złagodzenie kary	342
1.3. Obligatoryjne nadzwyczajne złagodzenie kary	344
1.4. Sposób nadzwyczajnego złagodzenia	345
2. Nadzwyczajne obostrzenie kary	346
2.1. Uwagi wstępne	346
2.2. Recydywa i jej rodzaje	347
2.2.1. Pojęcie recydywy	347
2.2.2. Recydywa szczególna podstawowa	349
2.2.3. Recydywa szczególna wielokrotna	350

2.3. Inne przypadki nadzwyczajnego obostrzenia kary	352
2.3.1. Stałe źródło dochodu lub działanie w zorganizowanej grupie lub związku przestępczym bądź przestępstwo o charakterze terrorystycznym	352
2.3.2. Ciąg przestępstw	354
2.3.3. Obostrzenie kary na podstawie art. 178 k.k.	354
3. Zbieg podstaw nadzwyczajnego wymiaru kary	355
Literatura uzupełniająca	356

Rozdział XXI. UCHYLENIE KARALNOŚCI I DAROWANIE KARY. ZATARCIE

SKAZANIA	357
1. Okoliczności uchylające karalność i darowanie kary — uwagi wstępne	357
2. Przedawnienie	359
2.1. Istota i uzasadnienie przedawnienia	359
2.2. Przedawnienie karalności	361
2.3. Przedawnienie wykonania kary	362
2.4. Spoczywanie biegu przedawnienia	363
2.5. Wyłączenie biegu przedawnienia	364
3. Abolicja, amnestia	365
4. Ułaskawienie	367
5. Zatarcie skazania	368
5.1. Istota zatarcia skazania	368
5.2. Tryby zatarcia skazania	369
5.3. Zbiegi skazań	370
Literatura uzupełniająca	370

Rozdział XXII. ŚRODKI ZABEZPIECZAJĄCE

1. Uwagi wstępne	371
2. Środki zabezpieczające o charakterze leczniczym	373
3. Środki zabezpieczające o charakterze administracyjnym	378
Literatura uzupełniająca	380

Rozdział XXIII. ZASADY TRAKTOWANIA I ŚRODKI STOSOWANE WOBEC

NIELETNICH	381
1. Kształtowanie się zasad traktowania nieletnich	381
2. Podstawy stosowania środków wychowawczych i opiekuńczych	383
2.1. Demoralizacja	384
2.2. Czyn karalny	385
3. Środki stosowane wobec nieletnich	385
3.1. Środki wychowawcze	385
3.2. Środki poprawcze	387
3.3. Odpowiedzialność karna nieletnich	389
Literatura uzupełniająca	391

Część czwarta ZAKRES PENALIZACJI CZĘŚCI SZCZEGÓLNEJ KODEKSU KARNEGO

UWAGI WPROWADZAJĄCE	394
----------------------------------	-----

Rozdział XXIV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO POKOJOWI, LUDZKOŚCI

ORAZ PRZESTĘPSTWA WOJENNE	395
1. Uwagi ogólne	395
2. Wszczęcie wojny	395

3. Eksterminacja	396
4. Przemoc wobec grupy osób	396
5. Stosowanie środków masowej zagłady	396
6. Wytwarzanie środka masowej zagłady	397
7. Atak na obiekt niebroniony	397
8. Zabójstwo wojenne	398
9. Przestępne naruszenie prawa międzynarodowego	398
10. Niszczenie dóbr kultury	399
11. Bezprawne używanie znaku Czerwonego Krzyża	399
Literatura uzupełniająca	400

Rozdział XXV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 401

1. Uwagi ogólne	401
2. Zamach stanu	401
3. Przemoc wobec konstytucyjnego organu państwa	402
4. Zdrada dyplomatyczna	402
5. Szpiegostwo	403
6. Dezinformacja wywiadowcza	404
7. Znieważenie Narodu	404
8. Zamach na Prezydenta RP	404
9. Czynna napaść na Prezydenta RP	405
10. Czynna napaść na przedstawiciela obcego państwa	405
11. Publiczne znieważenie godła	406
Literatura uzupełniająca	406

Rozdział XXVI. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO OBRONNOŚCI 407

1. Uwagi ogólne	407
2. Zamach terrorystyczny	407
3. Podjęcie służby w obcym wojsku	408
4. Prowadzenie zaciągu	408
5. Uchylanie się od służby wojskowej	409
6. Niezgłoszenie się do poboru	410
7. Uchylanie się od pełnienia służby zastępczej	410
Literatura uzupełniająca	411

Rozdział XXVII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ŻYCIU I ZDROWIU 412

1. Uwagi ogólne	412
2. Zabójstwo	412
3. Dzieciobójstwo	414
4. Eutanazja	415
5. Namowa do samobójstwa	415
6. Przerwanie ciąży	416
7. Przerwanie ciąży bez zgody	417
8. Nieumyślne spowodowanie śmierci	417
9. Ciężkie uszkodzenie ciała	418
10. Uszkodzenie ciała	418
11. Uszkodzenie ciała dziecka poczętego	419
12. Bójka i pobicie	419
13. Użycie w bójce niebezpiecznego narzędzia	420
14. Narażenie na niebezpieczeństwo	420
15. Narażenie na zarażenie	421
16. Nieudzielenie pomocy	421
Literatura uzupełniająca	422

Rozdział XXVIII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO BEZPIECZEŃSTWU POWSZECHNEMU

1. Uwagi ogólne	423
2. Sprowadzenie niebezpiecznego zdarzenia	423
3. Sprowadzenie bezpośredniego niebezpieczeństwa	424
4. Sprowadzenie niebezpieczeństwa dla życia	425
5. Piractwo	426
6. Umieszczenie na statku niebezpiecznego urządzenia	426
7. Uzbrojenie statku dla dokonania rabunku	427
8. Wyrób niebezpiecznych środków	427
Literatura uzupełniająca	428

Rozdział XXIX. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO BEZPIECZEŃSTWU W KOMUNIKACJI

1. Uwagi ogólne	429
2. Katastrofa	429
3. Sprowadzenie niebezpieczeństwa katastrofy	431
4. Wypadek w komunikacji	432
5. Prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości	433
6. Dopuszczenie do ruchu niebezpiecznego pojazdu	433
7. Zapewnienie bezpieczeństwa ruchu pojazdów mechanicznych	434
Literatura uzupełniająca	434

Rozdział XXX. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO ŚRODOWISKU

1. Uwagi ogólne	436
2. Powodowanie zniszczeń w przyrodzie	436
3. Zanieczyszczenie środowiska	437
4. Składowanie odpadów	438
5. Niewłaściwe postępowanie z materiałami promieniotwórczymi	438
6. Nienależyte utrzymanie urządzeń zabezpieczających	439
7. Uszkadzanie terenu	440
8. Działalność zagrażająca środowisku	440
Literatura uzupełniająca	441

Rozdział XXXI. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WOLNOŚCI

1. Uwagi ogólne	442
2. Pozbawienie wolności	442
3. Groźba karalna	443
4. Zmuszenie do określonego zachowania	443
5. Wykonanie zabiegu leczniczego bez zgody pacjenta	444
6. Naruszenie miru domowego	444
Literatura uzupełniająca	445

Rozdział XXXII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WOLNOŚCI SUMIENIA I WYZNANIA

1. Uwagi ogólne	446
2. Ograniczenie w prawach wyznaniowych	446
3. Złośliwe przeszkadzanie w wykonywaniu aktów religijnych	447
4. Obrza uczuć religijnych	447
Literatura uzupełniająca	448

Rozdział XXXIII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WOLNOŚCI SEKSUALNEJ I OBYCZAJNOŚCI

1. Uwagi ogólne	449
2. Zgwałcenie	449
3. Doprowadzenie do obcowania z osobą bezradną	450
4. Wykorzystanie seksualne	450
5. Seksualne wykorzystanie małoletniego	451
6. Kazirodstwo	452
7. Publiczne prezentowanie treści pornograficznych	452
8. Zmuszanie do uprawiania prostytucji	453
9. Stręczycielstwo, kuplerstwo i sutenerstwo	453
Literatura uzupełniająca	453

Rozdział XXXIV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO RODZINIE I OPIECE

1. Uwagi ogólne	455
2. Bigamia	455
3. Znęcanie się	455
4. Rozpijanie małoletniego	456
5. Niealimentacja	456
6. Porzucenie osoby	457
7. Uprowadzenie	458
Literatura uzupełniająca	458

Rozdział XXXV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO CZCI I NIETYKALNOŚCI CIELESNEJ

1. Uwagi ogólne	459
2. Zniesławienie	459
3. Zniewaga	460
4. Naruszenie nietykalności cielesnej	461
Literatura uzupełniająca	461

Rozdział XXXVI. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO PRAWOM OSÓB WYKONUJĄCYCH PRACĘ ZAROBKOWĄ

1. Uwagi ogólne	462
2. Naruszenie praw pracowniczych	462
3. Naruszenie przepisów o ubezpieczeniu społecznym	463
4. Niedopełnienie obowiązków z zakresu bhp	463
5. Niezawiadomienie o wypadku przy pracy	463
Literatura uzupełniająca	464

Rozdział XXXVII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH ORAZ SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

1. Uwagi ogólne	465
2. Naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza	465
3. Czynna napaść na funkcjonariusza publicznego	466
4. Wywieranie wpływu na czynności urzędowe	467
5. Utrudnianie przeprowadzenia kontroli w zakresie ochrony środowiska i inspekcji pracy	467
6. Znieważenie funkcjonariusza	468
7. Podanie się za funkcjonariusza publicznego	468
8. Łapownictwo	469
9. Przekupstwo	470
10. Płatna protekcja bierna	470

11. Płatna protekcja czynna	471
12. Przekroczenie uprawnień przez funkcjonariusza	471
Literatura uzupełniająca	471

Rozdział XXXVIII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WYMIAROWI SPRAWIEDLIWOŚCI

1. Uwagi ogólne	472
2. Przemoc i groźba bezprawna	472
3. Fałszywe zeznania	473
4. Fałszywe oskarżenie	473
5. Tworzenie fałszywych dowodów dla podjęcia ścigania o przestępstwo	474
6. Zatajenie dowodów niewinności osoby podejrzanej	474
7. Fałszywe zawiadomienie o przestępstwie	475
8. Poplecznictwo	475
9. Niezawiadomienie o usiłowaniu popełnienia przestępstwa	476
10. Publiczne rozpowszechnianie wiadomości z postępowania przygotowawczego	476
11. Samowolne uwolnienie się osoby pozbawionej wolności	477
12. Bezprawne uwolnienie osoby pozbawionej wolności	478
13. Niestosowanie się do orzeczonego przez sąd zakazu	478
14. Użycie przemocy wobec świadka	478
15. Wymuszenie zeznań	479
16. Znęcanie się nad osobą pozbawioną wolności	479
Literatura uzupełniająca	480

Rozdział XXXIX. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WYBOROM I REFERENDUM

1. Uwagi ogólne	481
2. Naruszenie prawa związane z wyborami	481
3. Użycie przemocy w związku z wyborami	482
4. Użycie przemocy wobec osoby głosującej	482
5. Łapownictwo wyborcze	483
6. Naruszenie przepisów o tajności głosowania	483
Literatura uzupełniająca	483

Rozdział XL. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO PORZĄDKOWI PUBLICZNEMU

1. Uwagi ogólne	484
2. Wzięcie zakładnika	484
3. Uprawianie handlu ludźmi	485
4. Branie udziału w zbiegowisku publicznym	485
5. Publiczne nawoływanie do popełnienia przestępstwa	486
6. Publiczne propagowanie faszyzmu	486
7. Publiczne znieważenie grupy ludności	486
8. Branie udziału w zorganizowanej grupie przestępczej	487
9. Udaremnienie przeprowadzenia zebrania	488
10. Znieważenie pomnika	488
11. Profanacja zwłok	488
12. Bezprawny wyrób broni palnej	489
13. Bezprawne przekroczenie granicy	489
14. Ułatwianie pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	489
Literatura uzupełniająca	490

Rozdział XLI. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO OCHRONIE INFORMACJI

1. Uwagi ogólne	491
2. Ujawnienie tajemnicy państwowej	491
3. Ujawnienie tajemnicy służbowej	492

4. Naruszenie tajemnicy korespondencji	492
5. Niszczenie zapisu istotnej informacji	494
6. Niszczenie danych informatycznych	494
7. Niszczenie informacji na komputerowym nośniku	494
8. Zakłócenie systemu komputerowego	495
9. Umożliwienie włamania się do systemu komputerowego	495
Literatura uzupełniająca	495

Rozdział XLII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO WIARYGODNOŚCI DOKUMENTÓW 497

1. Uwagi ogólne	497
2. Materialny fałsz dokumentu	497
3. Fałsz intelektualny	498
4. Wyłudzenie poświadczenia nieprawdy	498
5. Użycie dokumentu poświadczającego nieprawdę	498
6. Zbycie dokumentu stwierdzającego tożsamość	499
7. Posługiwanie się cudzym dokumentem stwierdzającym tożsamość	499
8. Niszczenie dokumentu	499
9. Niszczenie znaków granicznych	500
Literatura uzupełniająca	500

Rozdział XLIII. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO MIENIU 501

1. Uwagi ogólne	501
2. Kradzież	501
3. Kradzież z włamaniem	502
4. Rozbój	502
5. Kradzież rozbójnicza	503
6. Wymuszenie rozbójnicze	503
7. Przywłaszczenie	504
8. Uruchomienie na cudzy rachunek impulsów telefonicznych	504
9. Oszustwo	505
10. Oszustwo komputerowe	505
11. Uszkodzenie cudzej rzeczy	506
12. Krótkotrwały zabór pojazdu mechanicznego	506
13. Wyrąb drzewa w lesie	507
14. Paserstwo	507
Literatura uzupełniająca	507

Rozdział LXIV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO OBROTOWI GOSPODARCZEMU 509

1. Uwagi ogólne	509
2. Nadużycie zaufania	510
3. Przyjęcie korzyści w zamian za zachowanie mogące wyrządzić szkodę	511
4. Przyjęcie korzyści w zamian za wpływ na wynik zawodów sportowych	512
5. Oszustwo gospodarcze	513
6. Oszustwo ubezpieczeniowe	515
7. Pranie brudnych pieniędzy	516
8. Udaremnienie zaspokojenia wierzyciela	519
9. Wykorzystywanie prawa w celu pokrzywdzenia wierzycieli	521
10. Faworyzowanie jednego z wierzycieli	523
11. Nieprowadzenie dokumentacji działalności gospodarczej	524
12. Lichwa	526
13. Udaremnienie przetargu	527
14. Fałszowanie znaków identyfikacyjnych	529
Literatura uzupełniająca	530

Rozdział XLV. PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO OBROTOWI PIENIĘDZMI I PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI	532
1. Uwagi ogólne	532
2. Fałszowanie pieniędzy	532
3. Rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji	533
4. Puszczanie w obieg fałszywego pieniądza	534
5. Fałszowanie znaku wartościowego	534
6. Fałszowanie znaku urzędowego	535
7. Fałszowanie narzędzi pomiarowych	535
Literatura uzupełniająca	536
LITERATURA PODSTAWOWA	537